

Johan Sander, förstelärare på Röda skolan. Legitimerad lärare i matematik, svenska och svenska som andraspråk

Jag strävar efter att bedriva undervisning som är strukturerad, kreativ och elevnära. Undervisning som får eleverna att själva vilja driva sin utveckling framåt. Mina lektioner följer en strikt pedagogisk agenda med elevernas förmågor i centrum. Jag värdesätter ett klassrumsklimat som genomsyras av trygghet, samarbete och arbetsglädje.

Jag är intresserad av skolutveckling i allmänhet och pedagogisk forskning i synnerhet. Just nu arbetar jag väldigt inriktat med BFL, bedömning för lärande, och försöker göra det till en naturlig del av min undervisning. Med utgångspunkt i de styrdokument som reglerar mitt uppdrag vill jag fortsätta att utvecklas samt sprida det jag kan till mina elever och kollegor. Idag "tappar" vi många elever längs vägen pga. fördomar och traditioner, det vill jag vara med och motverka.

VI UTVECKLAR SPRÅKET GENOM ATT LYSSNA

13 JUNI 2015

Språket är vårt kulturella verktyg, det är det medel som gör att vi kan tänka och lära tillsammans. Det är sättet vi kommunicerar på och använder för att beskriva, uttrycka, förstå och lära. Men att lära sig ett språk tar tid, väldigt lång tid. Det tar lång tid för alla men i synnerhet för elever som möter ett helt nytt språk. Det ställer krav på särskilt god och genomtänkt undervisning. I mitt klassrum arbetar vi ämnesövergripande med språket. Det är synligt, greppbart och nära oss hela tiden.

I detta inlägg försöker jag beskriva hur jag arbetar för att utveckla elevernas språk genom att träna deras förmåga att lyssna. Som stöd har jag använt boken Stärk språket, stärk lärandet som bygger på Pauline Gibbons arbetsmodeller för språk- och kunskapsutvecklande i olika ämnen.

För att stärka elevernas läsförståelse har jag arbetat med studiematerialet En läsande klass. Och med hjälp av

dess fem lässtrategier har vi utforskat språket genom en rad olika språkliga laborationer och strukturerade textsamtal, t.ex. genom att ta reda på nya ords betydelse och mening, genom att sammanfatta och förutspå samt genom att ställa frågor på, mellan och bortanför raderna. Under

"I mitt klassrum arbetar vi ämnesövergripande med språket."

arbetets gång har jag dock uppmärksammat elevernas olika sätt att lyssna samt lyssnandets betydelse för att kunna förstå och ta till sig en uppläst text och dess innehåll. Det har lett till att jag ställt mig frågan; hur ofta ges eleverna möjlighet att aktivt träna på att lyssna?

Till en början antog jag att det skedde automatiskt och samtidigt som vi arbetade med att tala men gjorde det verkligen det? I olika kursplaner och undervisningsmodeller betraktas ofta momenten "tala och samtala" eller

"tala och lyssna" som ett enda vilket lätt medför att det ena eller andra blir åsidosatt. Samtidigt visar forskning att lyssnandet är en viktig del i en framgångsrik språkutveckling, för såväl första- men i synnerhet andraspråkselever. Som ett led i ovanstående har jag därför valt att arbeta med tre olika aktiviteter som Gibbons menar utvecklar elevernas lyssningsförmåga.

Beskriv och rita

En övning som tränar eleverna i att lyssna samt ge och följa instruktioner. En elev får en bild med en ritad figur på. Därefter beskriver eleven vad bilden visar samtidigt som övriga elever försöker rita likadant.

*Rita en kvadrat mitt på pappret.
Under kvadraten ritar du....,
Rita en stor triangel till vänster om....,*

Efteråt jämförs bilderna för att se om de blev lika.

Intervjuer

Intervjuer går att använda i alla ämnen och har ett brett användningsområde. Eleverna får i uppgift att intervjua en person, en klasskamrat eller en person utanför skolan. Under intervjuens gång tränar eleven på att noggrant

lyssna på de svar som ges samt utifrån förståelse ställa följdfrågor eller be om förtydligande alternativt fördjupande svar. Samtliga elever ges även möjlighet att spela in intervjun vilket t.ex. hjälper elever som är auditivt svaga då de i efterarbetet har ett stöd som de kan använda för att återupprepa, kan dela upp och lyssna på i kortare sekvenser. Det gör även att eleverna inte behöver lägga fokus på antecknandet utan istället kan fokusera på att lyssna.

Pussellyssnande

Eleverna får höra på en text, exempelvis en faktatext om ett djur. Eleverna är sedan indelade i olika expertgrupper som har i uppgift att lyssna

extra noggrant på en specifik del av texten. Några elever har i uppgift att lyssna extra efter vad djuret äter, en annan grupp har i uppgift att lyssna extra på var djuret finns, vilka fiender djuret har, hur det ser ut... Därefter får en elev från varje "expertgrupp" återberätta för övriga experter vad just den vet för att på så sätt skapa en heltäckande bild av djuret i gruppen utifrån all fakta om djuret.

En annan övning kan vara att en elev får höra första delen av en saga. Därefter byts eleven ut mot en klasskamrat som i sin tur får höra slutet på sagan. Efteråt återberättar eleverna den del av sagan de har fått lyssna på. Här kan man ge de elever som önskar en livlina i form av stödord som den får använda vid återberättandet av texten.

Dessa tre exempel har verkligen tränat eleverna i att lyssna aktivt och samtliga går att använda i alla skolämnen. Men om vi vill att eleverna skall bli ännu bättre lyssnare mås-

te vi dessutom själva lyssna aktivt på det eleverna vill säga till oss. Jag behöver vara en god förebild genom att fråga eleverna om jag har förstått rätt och bli en god samtalspartner genom att spinna vidare på de svar jag får av dem. Enligt Gibbons är det absolut bästa sättet att utveckla elevernas lyssningsförmåga då jag som lärare visar att jag tycker att det är viktigt att lyssna aktivt.

Att diskutera:

- *Vilka stöd och arbetsmetoder använder ni för att utveckla elevernas förmåga att lyssna?*
- *Hur ofta ges era elever möjlighet att aktivt träna sin förmåga att förstå genom att lyssna?*

FÖRSTELÄRARENS UPPDRAG I SVEDALA KOMMUN

En tjänst som förstelärare innebär ett starkt uppdrag med ökade krav på att utveckla egen undervisning, att följa med i skolforskning, att sprida kunskap och vara aktiv i det kollegiala samtalet för att utmana och stödja kollegor. I uppdraget ingår att vara en förebild för kollegor och att aktivt bidra till att synliggöra och verka för undervisning i enlighet med kommunens utvecklingsarbete.

Förstelärarens klassrum ska vara öppet för lektionsbesök av förvaltning, rektor, kollegor, föräldrar och inbjudna gäster och denne förväntas ha ett öppet och kritiskt förhållningssätt till sin praktik. Förstelärare förväntas också regelbundet blogga om sin undervis-

ning på "Förstelärare bloggar". Bloggandet är en del av kommunens kvalitetssäkring och syftar till att synliggöra förstelärarens undervisning för kollegor, rektorer men även till att synliggöra Svedalas utvecklingsarbete för utomstående.

Den som är förstelärare i Svedala:

- visar på ett medvetet förhållningssätt till undervisning
- arbetar utifrån det utvecklingsarbete som sker i kommunen
- förbättrar resultat genom ett formativt förhållningssätt
- vågar vara och agera som positiv förebild för kollegor
- kan kommunicera och beskriva sitt arbete

Försteläraren ska arbeta för att alla elever ska lyckas och utifrån en vetenskaplig grund.